

Beslisnota voor de raad

Datum 22 augustus 2023

Openbaar

Onderwerp	Verbeteren collectiebeheer kunstcollectie
Versienummer	1

Portefeuillehouder	H.M.M. Schuttenbeld
Informant	Wim Heersink
Afdeling	Ruimte en Economie
Telefoon	(038) 498 2419
Email	W.Heersink@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	5.3.1 We houden de brede culturele basisinfrastructuur met een gedifferentieerd en gevarieerd aanbod voor een breed publiek in stand
Begroting wijzigen	Nee
Dekking ten laste van	

Bijlagen

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Kennis te nemen van de categorisering van de kunstcollectie;
2. In te stemmen met de bestemmingen die bij de resp. categorieën horen;
3. In te stemmen met de opdrachtverlening aan stichting Ontferd Goed voor de uitvoering van de afstoting van de kunstwerken in de categorieën C en D.

Datum 22 augustus 2023

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

De gemeente Zwolle heeft een collectie hedendaagse kunst, bestaande uit ruim 2.000 kunstwerken. Het grootste deel van de collectie wordt bewaard in depot; een kleiner deel wordt geëxposeerd in een van de gemeentelijke panden (Stadhuis, Stads kantoor).¹ De collectie bestaat uit werken die zijn verkregen via kunstenaars-ondersteunende regelingen, gemeentelijke kunstaankopen, ruiling en schenking. De werken zijn overwegend van vóór 2000. De collectie is niet zichtbaar voor inwoners en publiek en er is geen actief tentoonstellingsbeleid. Gelet op de bijzondere artistieke kwaliteit van een groot deel van de werken, wordt dit als een ongewenste situatie beschouwd.

Het college heeft op 8 november 2022 besloten om hierin verandering te brengen. Er is een collectieplan vastgesteld om de collectie beter toegankelijk te maken voor onze inwoners en bezoekers aan de stad. Het collectieplan is gericht op categorisering zodat duidelijk wordt welke kunstobjecten tot onze kerncollectie behoren en welke kunnen worden afgestoten. Bovendien is het collectieplan gericht op de aanscherping van het collectieprofiel met kunstwerken die (tijdgeest van) de stad uit de periode 1950-2000 representeren.

Vervolgens is de collectie geordend aan de hand van het collectieplan. Dit is mogelijk geworden dankzij de medewerking van twee vrijwilligers/kunstkenners die ruim 2.000 kunstwerken hebben geschouwd en geclassificeerd. Wij zijn hen zeer erkentelijk voor het verrichten van deze grote klus. De schouw heeft geresulteerd in de volgende categorisatie van de collectie:

Categorie	Waarde	Bestemming	Aantallen
A	Nationaal/museale culturele waarde	Behoort tot de kerncollectie: - schenking aan (Zwolse) musea	A+B= 865
B	Stedelijk en/of provinciaal artistiek/culturele waarde	Behoort tot de kerncollectie: - bruikleen voor exposities; - Gebruik in gemeentelijke panden	
C	Geringe artistiek/culturele waarde voor de kerncollectie	Geen kerncollectie: - Afstoten met behulp van Ontferd Goed	973
D	Geen artistiek/culturele waarde en/of onherstelbaar beschadigd	Geen kerncollectie: - Afstoten met behulp van Ontferd Goed	51
Zoek			187
Totaal			2076

Op basis van de categorisatie wordt de collectie in de tweede helft van 2023 ontzamd met behulp van de stichting Ontferd Goed.² Deze stichting is erin gespecialiseerd om gemeenten en andere overheden

¹ NB: daarnaast bezit de gemeente een collectie van ca. 300 beelden die in de openbare ruimte van de stad staan opgesteld. De beslisnota heeft geen betrekking op deze beelden.

² Stichting Ontferd Goed is een stichting zonder winstoogmerk en heeft de status van Culturele ANBI. De kosten worden betaald uit de opbrengst van de verkoop van verweesde kunst en objecten. Winst wordt gebruikt om musea, andere erfgoedinstellingen en gemeenten gratis of tegen aangepaste tarieven te adviseren bij collectievraagstukken.

Datum 22 augustus 2023

te helpen hun collecties te ontsamen. Een kunsthistoricus van Ontferd Goed zal een extra screening uitvoeren op de collectie. De stichting werkt op non-profit basis.

Beoogd effect

Met de categorisering van de kunstcollectie wordt beoogd de kwaliteit van de kerncollectie te optimaliseren zodanig dat de culturele en artistieke waarde optimaal wordt versterkt, onder meer door het aanscherpen van het profiel en het afstoten van werken die voor de kerncollectie geen of een geringe artistieke waarde hebben.

Argumenten

1. *De zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de kunstcollectie wordt vergroot.*

Door de categorisering is een goed en actueel overzicht ontstaan van de gemeentelijke kunstcollectie. Hierdoor kan het profiel van de collectie worden aangescherpt, zodanig dat een duidelijke kerncollectie resulteert.

2. *Het zicht op de artistieke en culturele waarde van de kunstwerken is verbeterd.*

Door kunstwerken goed in te delen en vervolgens te behouden, of af te stoten, ontstaat een duidelijke kerncollectie van gemeentelijke kunstwerken. Hierdoor is het beeld op de artistieke en culturele waarde verbeterd, waardoor de collectie bijvoorbeeld beter dienstbaar kan worden gemaakt voor exposities, e.d.. hiermee wordt de gewenste zichtbaarheid vergroot.

3. *De afhandeling wordt in handen gelegd van een professioneel expertisebureau.*

De vrijwilligers/kunstkenner hebben een bijzondere klus verricht door alle werken te schouwen. De verdere afwikkeling vraagt een inspanning die niet van vrijwilligers mag worden verlangd. Wij hebben de stichting Ontferd Goed gevraagd de verdere afhandeling van de afstoting van de kunstwerken in de categorieën C en D op zich te nemen. Ontferd Goed is een professioneel expertisebureau dat al door meerdere gemeenten en overheden is ingeschakeld. Zij heeft ruime ervaring bij het op correcte wijze ontsamen van gemeentelijke kunst.

Risico's

De afhandeling van de kunstwerken, of het nu bruikleen of afstoten en verkopen is, vraagt om een zorgvuldige verantwoording en rekenschap naar de betrokken kunstenaars toe. Met de stichting Ontferd Goed en de afdeling Communicatie wordt overlegd hoe het gehele proces zo zorgvuldig mogelijk kan worden ingericht en doorlopen.

Financiën

De stichting Ontferd Goed berekent aan de gemeente de werkelijke kosten, zonder winst oogmerk. De kosten worden mede gedekt uit de verkoop van de werken uit de categorieën C en D.

Naar verwachting zal ook verhuur moeten worden betaald voor de huur van de locatie van de verkoop. Voor deze kosten is nog voldoende dekkingsruimte binnen het gereserveerde budget op de begroting Cultuur.

Communicatie

Voor de bruikleen en afstoting van kunst volgen wij de LAMO-leidraad van de landelijke museumvereniging. De communicatie over de ontsaming en de verkoop wordt afgestemd met de stichting Ontferd Goed, de afdeling Communicatie en de Belangenvereniging Zwolse Kunstenaars.

Datum 22 augustus 2023

Vervolg

Op advies van Ontferd Goed wordt de af te stoten kunst uit de categorieën C en D niet geschonken aan de kunstenaars of hun nabestaanden. Hiermee wordt de richtlijn van de VNG gevolgd waarin wordt gesteld dat de kunstwerken in het verleden met overheidsgeld zijn aangekocht voor een eerlijke prijs. Herbestemmen bij het publiek is vanuit dit perspectief de enige juiste mogelijkheid.

Ook wordt het advies van Ontferd Goed gevolgd om de collectie niet te veilen. De publicatietermijn van een veiling is kort, zodat de kunstwerken niet optimaal onder de aandacht komen van de kunstwereld. Dit heeft een negatief effect op de opbrengst: de kosten van de veiling zijn dan hoger dan de opbrengst. Bovendien bestaat het risico dat handelaren de kunst opkopen en doorverkopen waardoor de winst niet bij gemeente Zwolle terecht komt.

Wél wordt er een speciale verkoopdag georganiseerd in Zwolle voor de kunstwerken in de categorie C en D, zodanig dat alle inwoners de gelegenheid krijgen kunst te kopen met hoge korting. De kunstenaars in kwestie krijgen voorafgaand de exclusieve gelegenheid hun eigen werk terug te kopen met dezelfde hoge korting. De collectie van de kunstwerken uit de categorie C en D wordt ruim voor de verkoopdag in eigendom overgedragen aan Ontferd Goed; de stichting draagt zorg voor de gehele afhandeling.

De werken die niet op de verkoopdag worden verkocht, worden op de webshop van Ontferd Goed aangeboden in een aparte categorie voor inwoners uit de gemeente Zwolle. Alleen bezoekers die beschikken over een speciale code (bijvoorbeeld op basis van postcode) kunnen hieruit iets aanschaffen. Deze 'versleutelde' toegang geldt voor een bepaalde periode; na afloop kan iedereen op de webshop de resterende Zwolse werken raadplegen.

De opbrengst van de kunstwerken komt ten goede aan de stichting Ontferd Goed. Zij werkt op non-profit basis en berekent zonder winstoogmerk de kosten voor het gehele traject van de beoordeling van de kunstwerken, de verkoop (fysiek en online) en het transport naar de centrale locatie van Ontferd Goed. De opbrengst van de verkoop is bedoeld om de kosten van de stichting te dekken.

Door de categorisering wordt het mogelijk om aan relevante partijen, zoals musea, inzage te bieden in de Zwolse collectie. Naar verwachting zal hierdoor de expositie van kunst uit onze collectie toenemen. Een van de vrijwilligers blijft betrokken bij de Zwolse kunstcollectie en zal zorgdragen voor regelmatige wisseling van de kunst in onze gebouwen (met name stadhuis en stadskantoor).

Openbaarheid

Deze beslisnota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

Datum 22 augustus 2023

secretaris, Dick Emmer